

A XIV. kerületi tanácsülés napirendjéből

Miért olvasnak kevesen Zuglóban?

Néhány nappal ezelőtt rövid híradás jelent meg arról, hogy a zuglóiak tanácsülésén sármalms adatok kerültek napvilágra. A számok arról beszéltek, hogy a kerület lakosságának mindössze 8,5 százaléka tagja a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak, s ez mélyen alatta van más kerületek szintjének.

Így önmagában az adat nagyon sokat mond, mégis keveset. Sokat azért, mert Zuglót sohasem a munkáskerületek között tartották nyilván, száznegyvenöt-ezres lélekszámát főként az értelmiségiek, hivatali dolgozók teszik ki.

A helyzet mégis kedvezőtlen

Miért nem olvas mégsem a XIV. kerület? — tehetnénk fel a kérdést, mert a számok erről önmagukban nem vallanak. A válaszáért a kerületi tanács népművelési csoportjának vezetőjéhez kopogtattam be. Lengyel Józsefné azzal fogadott, hogy meglehetősen összetett problémával állunk szemben.

— Az adatok megállapításakor ugyancsak nem vettük figyelembe azt az üzemi könyvtárhálózatot, amely kiegészíti a tanácsú könyvtárak munkáját, s nem számoltunk azzal sem, hogy az elmúlt évben a kerület lakossága mintegy hatmillió forintért vásárolt könyveket. Mindez pedig hozzátartozik az összképhez, ugyanakkor mégis elmondhatjuk azt, amit a tanácsülés elé is terjesztettünk: Zugló könyvtárhelyzete kedvezőtlen.

A csoportvezető egy sokszorosított beszámolót tesz elém. Erdemes beletekinteni, hiszen hivatalosan elfogadott tükre mindannak, amiről szó esett heves vitákon, és amiről remélhetőleg még sok szó esik a kerület kulturális életének vezetői között. Hadd idézzek néhány sort:

Sokaimondó sorok

„Kerületünk 17 négyzetkilométer. Négy könyvtárunk és két fiókunk működik mintegy négy négyzetkilométeren belül. Emiatt jelentős területek — elsősorban a rohamosan épülő új lakótelepek — lakossága kiesik könyvtáraink hatóságárból. Könyvtárilag tehát ellátatlannak, illetve csak minimálisan ellátottnak tekinthetjük a kerületnek mintegy felét.”

Sokat mondó sorok, a „miért nem olvasnak?” — kérdésre már részben választ is adnak. De nézzük tovább a jelentést:

„Annak ellenére, hogy a könyvtárosok áldozatkésséggel végzik munkájukat, az olvasólétszám csak minimálisan emelkedett. Ennek okát a könyvtárak ellátottságában, tovább már nem növelhető kapacitásban kell keresnünk... A helyben-olvasásra alig van lehetőség. Egy-egy könyvtár 2—3 asztalt tud csak az olvasóknak biztosítani, ezt is zavarja az egyidejűleg folyó kölcsönzés... Külön kérdés az iskolai könyvtáraink helyzete, melyek nem tudják ellátni a diákokat a megfelelő számú kötelező olvasmánnyal...”

Miről beszélnek kimondatlanul is ezek a kiragadott mondatok? Nem kevesebbről, mint arról, hogy bár az utóbbi években szinte megkétszereződött a kerület lakossága, ugyanakkor a kulturális — jelen esetben könyvtári — ellátottság a régi szinten topog.

Mostohagyerek a könyvtárügy

Nemcsak a tanácson folytatott beszélgetés győzött meg erről. Ellátogattam a Kacsón-Pongrác úti lakótelepre, ahol egy 5x8 méteres helyiség szolgálta olvasni-valót vagy tizenötezer embernek. A Kerepesi úti lakótelep — amelynek helyén valamikor bolgár kertészek földjei húzódtak — már nagyobb könyvtárral büszkélkedhet. Igaz, ennek története sem ad okot optimizmusra, hiszen a helyiség a Patyolat számára készült, de olyan kedvezőtlen elhelyezésben — a ma is parlagon heverő területekre néz —, hogy az illető vállalat nem vette át. Így nyert egy termet a könyvtárügy, de elveszített egy sereg olvasni kívánó embert, akinek hosszú gyalogutat kellene megtennie lakásától a kultúrát kínáló polcokig.

Még egy fejezetet kerületjáró „útinaplómból.” Meglátogattam a jól működő Bosnyák utcai könyvtárat is. A raktárhelyiség zsúfolásig megtelt. Könyvek egymás hegyén-hátán. Még az íróasztalok alatt is könyvpiramisok tornyosultak. Kint, a szabadpolcoknál alig néhány ember fért el egymás mellett. Ugyanilyen képet mutatott az egyik benyílóban elhelyezett gyermekkönyvtár is. Mindössze egyetlen asztal és négy szék állt a gyerekek rendelkezésére. Nem csodálom, ha a „jövő olvasó népét” nem tudják itt felnevelni a könyvtári dolgozók. A fiók ve-

zetője, Tóth Dezsőné is elsősorban a helyhiányra panaszkodott. Elmondta, hogy náluk is — mint a többi könyvtárban — 400 százalékos a kihasználtság. De az alapkérdésre, hogy „miért nem olvasnak?” — mást is válaszolt.

— Sokféle módon próbáljuk megszeretni az emberekkal a betűt. Klubot szerveztünk az ifjúságnak, pályázatokat hirdettünk, az évfordulókhoz kapcsolódva előadásokat, könyvismertetőket tartottunk. Ezekkel sikereket értünk el. A hatékony könyvpropagandát növelték volna irodalmi rendezvényeink is, de ezek gyakorta nehézségekkel birkoztak. Csak keservesen lehet rávenni az írókat, költőket, hogy látogassanak el hozzánk; ismerősök ismerősein keresztül sikerül megszervezni egy-egy találkozót. Persze az írók húzódozása, érthetetlen tartózkodásuk nemcsak kerületünk könyvpropagandáját sújtja. De mivel itt is erősen érezteti hatását, szólnom kell róla. Arról is érdemes megemlékezni néhány mondatban, hogy az emberek ma már TIT-előadások, egyetemi színpadi vagy más irodalmi előadások formájában igen nívós kultúrélmenyt kapnak. S ezzel a színvonnallal a könyvtárügy csak nehezen kelhet versenyre. Adott viszonyaink között pedig szinte reménytelen vállalkozás.

Okulásként szolgáljon

Úgy hiszem, ennek a riportnak a keretén belül szinte lehetetlen felsorolni azokat az okokat, amelyek az utolsó helyre kényszerítették Zugló lakosságát a „könyvfogyasztás” tekintetében. A kirívó jelenségről azonban nemcsak önmagáért, hanem másért is szólni kell. Tennünk kell ezt azért, mert más kerületekben is szaporodnak az új lakónegyedek; ám legtöbb helyen ugyanazt tapasztalni, mint Zuglóban: a kulturális ellátottság mindig csak hátul és nagyon hátul kullog. De a XIV. kerülettel kezdtem, maradjunk még egy kicsit ezen a vidéken. A tervekből tudom, új, hatalmas lakónegyed épül az Eörs vezér térnél. Folyamatosan adják majd át, s utolsó aktusként egy művelődési kombinátot is a közönség rendelkezésére bocsátanak. De utolsó lépésként, évek múlva, amikor már tízezrek hába keresik a könyveket lakóhelyük közelében.

Mivel Zugló egyre nő, fejlődik, érdemes okulni ezen a cseppet sem derűs pillanatképen. Évek múlva ne kerüljön sor hasonló szomorú eredményeket tükröző tanácsülésre.

Esztergomi László